

សមភាព និង ភាពមិនរើសអើង

សមភាព និង ភាពមិនរើសអើង

សមភាព និង ភាពមិនរើសអើង គឺជាគោលការណ៍ដ៏សំខាន់នៃច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ។ ដោយគ្មានការបែងចែកអ្វីទាំងអស់ មនុស្សគ្រប់រូបមានសិទ្ធិទទួលបានសិទ្ធិមនុស្ស រួមទាំងសិទ្ធិទទួលបានប្រព្រឹត្តិកម្មស្មើគ្នានៅចំពោះមុខច្បាប់ និង សិទ្ធិទទួលបានការការពារពីការរើសអើង ដោយសារដោយមូលហេតុផ្សេងៗគ្នា ដែលក្នុងនោះរួមមានទំនោរផ្លូវភេទ និង អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ។

ច្បាប់ និង គោលនយោបាយដែលមានភាពរើសអើង

ច្បាប់ និង គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋ ដែលគួរតែការពារមនុស្សគ្រប់រូបពីការរើសអើង គឺជាប្រភពផ្ទាល់ និង ប្រយោលក្នុងការរើសអើងទៅលើមនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) រាប់លាននាក់នៅលើពិភពលោក។ ជាងមួយភាគបីនៃប្រទេសនៅលើពិភពលោក ទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទដូចគ្នាដែលមានការព្រមព្រៀងជាងកងទ័ពត្រូវបានគេចាត់ទុកជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ច្បាប់ទាំងនេះរំលោភបំពានទៅលើសិទ្ធិកងទ័ព និង សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានភាពមិនរើសអើង (ដែលសិទ្ធិទាំងពីរនេះត្រូវបានការពារនៅក្នុងសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ) ហើយធ្វើអោយបុគ្គលទាំងនោះប្រឈមមុខទៅនឹងការចាប់ខ្លួន ការចោទប្រកាន់ និង ការជាប់ទោសពន្ធនាគារ ហើយយ៉ាងហោចណាស់ក៏មានប្រទេសចំនួនប្រាំ បានដាក់ទោសប្រហារជីវិតដល់ពួកគេ។

រូបភាពនៃវិធានការរើសអើងផ្សេងទៀត រួមមានការហាមឃាត់មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) ក្នុងការទទួលបានការងារមួយជាក់លាក់ ការរើសអើងដោយការដាក់កំហិតលើសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និង ធ្វើបាតុកម្មជាសាធារណៈ ព្រមទាំងការបដិសេធមិនទទួលស្គាល់ទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទដូចគ្នាតាមផ្លូវច្បាប់។ មានរដ្ឋជាច្រើនតម្រូវអោយមនុស្សប្តូរភេទ ទទួលបានការរក្សាមិនអោយមានកូន ជាលក្ខខណ្ឌដើម្បីទទួលបានការទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើភេទរបស់គេ ព្រោះថាប្រសិនបើមិនបានទទួលការរក្សាមិនអោយមានកូន ពួកគេត្រូវបានបង្ខំអោយនៅក្រៅសង្គម ដោយមិនទទួលបានការងារសមរម្យ សេវាសុខាភិបាល ការសិក្សាដូចគេឯង និង ត្រូវបានបដិសេធនូវសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់គេ។

មិនត្រូវនិយាយពី "មនុស្សស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា"?
សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ គឺត្រូវបានគេគៀបសង្កត់ នៅប៉ែកជាច្រើននៃទ្វីបអឺរ៉ុបខាងកើត និង ទ្វីបអាហ្វ្រិក ដោយសារកម្រងច្បាប់ និង សេចក្តីព្រាងច្បាប់បានធ្វើឡើងក្នុងបំណងហាមឃាត់ "ការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ចំពោះការស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា"។ ក្រុមមនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) តែងតែប្រឈមមុខនឹងការដាក់កំហិតជាការរើសអើង និង ការហាមឃាត់ក្នុងការប្រមូលផ្តុំគ្នាជាសាធារណៈ។

ពិធីព្យុះហាយត្រាត្រូវបានបស់សហគមន៍មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និងមនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) ក៏ត្រូវបានគេហាមឃាត់ នៅទីក្រុងមួយចំនួន រីឯ ប្រទេសដទៃទៀតដែលពិធីព្យុះហាយត្រាត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង គេមិនឃើញមានកម្លាំងមានសមត្ថកិច្ច មានវិធានការណាមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការការពារអ្នកចូលរួមពិធីព្យុះហាយត្រានោះឡើយ ដូចនេះវាបានធ្វើអោយមានការវាយប្រហារដោយហិង្សា ពីសំណាក់ក្រុម ជ្រុលនិយមណាប្រ៊ី និង ក្រុមជ្រុលនិយមដទៃទៀត។

ការរើសអើងក្នុងសង្គម

មនុស្សដែលជា ឬ ក៏ត្រូវបានគេយល់ឃើញថាជា មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ មនុស្សប្តូរភេទ ឬ មនុស្សភេទពីរ (LGBT) ទទួលបានការរងទុកអំពីស្លាកស្នាមទុយសសង្គម ការដាក់ចេញ និងភាពលំអៀង នៅកន្លែងធ្វើការ នៅតាមសាលារៀន នៅតាមមន្ទីរសុខាភិបាល និងនៅទីដ្ឋភាពផ្សេងទៀតនៃជីវិត។ បុគ្គលទាំងនោះអាចទទួលបានការបណ្តេញចេញពីការងារ ការសម្តែងកំហែងនៅក្នុងសាលារៀន ការបដិសេធក្នុងការព្យាបាលសុខភាព ការបណ្តេញចេញពីផ្ទះ ការលែងទទួលស្គាល់ពីសំណាក់ឪពុកម្តាយ ការបង្ខំឲ្យចូលមន្ទីរពេទ្យស្រែប្រសាទ ការបង្ខំរៀបការ ឬ មានផ្ទៃពោះ និង ទទួលរងការវាយប្រហារទៅលើគ្រូរំលោភ។ ចំពោះមនុស្សដែលមានភេទពីរ ការរើសអើងតែងតែចាប់ផ្តើមឡើងតាំងពីពេលចាប់កំណើតមកម្ល៉េះ មានទារក និង កុមារ ដែលកើតមកមានភេទពីរជាច្រើនទទួលបានការរក្សាមិនអោយមានកូន ដែលធ្វើឡើងដោយគ្មានការយល់ព្រមរបស់មនុស្ស ឬ ពីសំណាក់ឪពុកម្តាយរបស់គេ ក្នុងគោលបំណងលុបបំបាត់ភាពខុសគ្នានៃភាពដោយសារកំណើតភេទពីរ។

ការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋ

រដ្ឋមានកាតព្វកិច្ចផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីបញ្ជាក់ថាច្បាប់ និង គោលនយោបាយរបស់គេមិនបានរើសអើងទៅលើមនុស្សដោយសារតែទំនោរផ្លូវភេទ និង អត្តសញ្ញាណយេនឌ័ររបស់គេឡើយ និង ត្រូវបញ្ជាក់ថា ក្របខណ្ឌច្បាប់ត្រូវតែផ្តល់ការការពារគ្រប់គ្រាន់ចំពោះការរើសអើងដែលប្រព្រឹត្តដោយភាគីទីបី។ កាតព្វកិច្ចនេះត្រូវតែមាន មិនថាជាវប្បធម៌ ប្រពៃណី និង សាសនាណាក៏ដោយ។ រដ្ឋទាំងអស់មិនថា មានប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬ មានករណីពិសេសណាមួយក្នុងតំបន់ទេ ត្រូវតែធានានូវសិទ្ធិដល់គ្រប់មនុស្សទាំងអស់។ រដ្ឋាភិបាល ដែលបដិសេធក្នុងការការពារសិទ្ធិមនុស្សសម្រាប់មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) គឺជាការរំលោភច្បាប់អន្តរជាតិ។

ព្រឹត្តិការណ៍នាពេលថ្មីៗនេះ

ក្នុងឆ្នាំកន្លងទៅថ្មីៗនេះ មានរដ្ឋខ្លះបានធ្វើការខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការពង្រឹងការការពារសិទ្ធិមនុស្សសម្រាប់មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT)។

មាន ច្បាប់ថ្មីជាច្រើនបានត្រូវបានគេអនុម័ត រួមទាំងច្បាប់ដែលហាម ឃាត់ការរើសអើង និង ការដាក់ទោសលើអំពើឧក្រិដ្ឋដោយសារការការ ស្អប់មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា ច្បាប់ទទួលស្គាល់ទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទ ដូចគ្នា ដែលបង្កការពង្រឹងស្រួលដល់មនុស្សប្តូរភេទក្នុងការទទួលបាន ឯកសារផ្លូវការ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីភេទដែលគេចង់បាន។

កង្វល់អំពីការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុស ស្រលាញ់ ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) ជាញឹកញាប់ និង ក្នុងរូបភាពសាហាវជាទីបំផុត ត្រូវបានសម្តែង ចេញដដែលៗ ដោយយន្តការសិទ្ធិមនុស្សនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ចាប់ តាំងពីដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ ។ យន្តការទាំងនេះ រួមបញ្ចូល ស្ថាប័នសន្និ សញ្ញាដែលបង្កើតឡើងដើម្បីពិនិត្យតាមដានរដ្ឋទាំងឡាយក្នុងការព្រព្រឹត្ត តាមសន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ អ្នករាយការណ៍ពិសេស និង អ្នក ជំនាញការងារកម្សៅផ្សេងទៀតដែលត្រូវបានតែងតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សា សិទ្ធិមនុស្ស ដើម្បីស៊ើបអង្កេត និង រាយការណ៍អំពីបញ្ហាប្រឈមចំពោះមុខ ផ្នែកសិទ្ធិមនុស្ស។

នៅឆ្នាំ២០១០ ក្នុងសុន្ទរកថាដ៏មានសារៈសំខាន់ពីសមភាពនៃមនុស្សស្រី ស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) នៅទីក្រុងញ៉ូវយក លោកអគ្គ លេខាអង្គការសហប្រជាជាតិ បាន គឺមុន បានអំពាវនាវអោយមានវិធាន ការ ដើម្បីបង្ក្រាបអំពើហិង្សា និង ការរើសអើងលើមនុស្សស្រីស្រលាញ់ ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំង ពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT)។ លោកមានប្រសាសន៍ថា “ក្នុងនាមជា មនុស្សប្រុសស្រី ដែលមានសតិសម្បជញ្ញៈ យើងបដិសេធការរើសអើង ជាទូទៅ ហើយជាពិសេសទៅលើការរើសអើងទៅលើ ទំនោរផ្លូវភេទ និង អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ។ ទីណាមានភាពតានតឹងរវាងអកប្បកិរិយាជារប្ប ធម៌ និង សិទ្ធិមនុស្សជាសកល ការទទួលបានសិទ្ធិត្រូវតែជោគជ័យ។”

ចំណុចត្រូវធ្វើ រដ្ឋ:

- » មិនត្រូវចាត់ទុកទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទដូចគ្នាដែលមានការព្រមព្រៀងជាឯក ជនជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ
- » អនុម័តច្បាប់ប្រឆាំងការរើសអើង ដែលហាមឃាត់ការរើសអើងលើទំ នោរផ្លូវភេទ និង អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ ក្នុងវិស័យការងារ អប់រំ សុខាភិ បាល និង ការទទួលបានអត្តសញ្ញាណ
- » អនុម័តច្បាប់ដើម្បីសម្រួលដល់ការទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់ទៅលើភេទ ដែលគេចង់បានដោយគ្មានការរ៉ះកាត់អោយគ្មានកូន ការរ៉ះកាត់ប្តូរភេទ ការឆ្លងកាត់វិធីវេជ្ជសាស្ត្រ ឬ ការព្យាបាលផ្សេងៗ។ លុបចោលច្បាប់ ណាដែលគម្រូវអោយមានការរ៉ះកាត់អោយគ្មានកូន ចំពោះបុគ្គលដែល ទទួលការរ៉ះកាត់ប្តូរភេទ
- » ធានាថា ការអនុវត្តច្បាប់ សេវាសុខាភិបាល ការអប់រំ តុលាការ និង បុគ្គលិកផ្នែកបំរើសេវាកម្មផ្សេងទៀត ត្រូវបានទទួលការបង្ហាត់ ដើម្បី

ធានាថាមនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) ទទួលបាន សមភាព ដូចអ្នកដទៃ។

» ធ្វើផែនការសកម្មភាពថ្នាក់ជាតិដើម្បីប្រតិបត្តិច្បាប់ប្រឆាំងការរើសអើង នៅ គ្រប់វិស័យក្នុងសង្គម។

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ:

- » ផ្តល់ភាពពិត និង មិនលំអៀងនៃ មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុស ស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) និង បង្ហាញពីការព្រួយបារម្ភអំពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ។
- » ផ្តល់ជាសម្លេងដល់បុគ្គល និង ក្រុម មនុស្សស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្ស ប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) តាមកាសែត ទូរទស្សន៍ និង វីឡូ។

អ្នក រួមទាំងមិត្តរបស់អ្នក និង អ្នកដទៃទៀតក៏អាចចូលរួមក្នុងការធ្វើអោយ មានភាពប្រសើរដែរ:

- » ហ៊ាននិយាយនៅពេលដែលលោកអ្នក ឃើញមានការរើសអើងទៅលើមនុស្ស ស្រីស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សប្រុសស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា មនុស្សស្រលាញ់ ភេទទាំងពីរ និង មនុស្សប្តូរភេទ (LGBT) ទោះក្រោមរូបភាពណាមួយ។
- » ប្រសិនបើអ្នក មិត្តរបស់អ្នក ឬ សមាជិកគ្រួសាររបស់អ្នកជឿថាអ្នកជាជនរង គ្រោះ នៃការរើសអើងទៅលើទំនោរផ្លូវភេទ ឬ អត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ ទាក់ទង ទៅ អង្គការសហប្រជាជាតិ សិទ្ធិមនុស្សដោយផ្ញើជាអ៊ីម៉ែលទៅ urgent-action@ohchr.org
- » សូមកុំស្មានថា គ្រប់គ្នាសុទ្ធតែជាអ្នកស្រលាញ់ភេទផ្ទុយគ្នា: គួរសួរថាតើបុគ្គល នោះមានដៃគូ ជាជាងស្មានថា គាត់មានប្រពន្ធ បើជាបុរស ឬ គាត់មានស្វាមី បើ គាត់ជាស្ត្រី។
- » សូមកុំស្មានថា រាល់អ្នកប្តូរភេទ និង អ្នកមានភេទពីរ សុទ្ធតែជាមនុស្សស្រី ស្រលាញ់ស្រី ឬ ប្រុសស្រលាញ់ប្រុស ពោលគឺពួកគេអាចជាអ្នកស្រលាញ់ភេទ ផ្ទុយគ្នា: ឬ ក៏អ្នកស្រលាញ់ភេទទាំងពីរ។

